

DOM

afsagt den 19. februar 2018 af Vestre Landsrets 13. afdeling (dommerne Annette Dellgren, Stig Glent-Madsen og Tine Fomsgaard (kst.)) i ankesag

V.L. S-1397-17

Anklagemyndigheden

mod

Peter Christensen

født den 8. maj 1956

(advokat Birgitte Nygaard Christensen, Aarhus)

og

Holmgaard I/S

v/Jørgen Christensen og Peter Christensen

(advokat Birgitte Nygaard Christensen, Aarhus)

Retten i Herning har den 15. juni 2017 afsagt dom i 1. instans (rettens nr. 99-4208/2016).

Påstande

De tiltalte Peter Christensen og Holmgaard I/S v/Jørgen Christensen og Peter Christensen har påstået frifindelse, subsidiært formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået skærpeelse, dog således at der ikke idømmes tvangsbøder.

Forklaringer

Peter Christensen, og vidnerne Søren Christensen, Rune Elnegaard Sørensen og Jette Kith Skovgaard har for landsretten i det væsentlige forklaret som i 1. instans.

Peter Christensen har supplerende forklaret, at han har drevet landbrug siden 1984. Formålet med købet af ejendommen i 2008 var, at de skulle drive jordbrug, og de frasolgte derfor de arealer, der ikke kunne anvendes. De troede, at der ikke var andet beskyttet natur på ejendommen. De undersøgte ikke nærmere, om der var andre § 3-arealer på ejendommen, end dem de frasolgte. I 2012-2014 var han ikke opmærksom på, at der kom ændringer i arealernes status. Han modtog heller ikke breve herom.

Det var hans bror, der ryddede arealerne i 2015. Hans bror spurgte, om det var i orden at rydde arealerne. Tiltalte spurgte ikke kommunen, da det var hans egen vurdering, at det ikke var et beskyttet område. Der var mange træer, og de udgjorde minimum 50 % af arealet. Der var tale om plantede træer, og de anså det for et skovareal. Han ville have spurgt kommunen, hvis han havde troet, at arealet var omfattet.

Han reagerede ikke på påbuddet i 2015. Han regnede ikke med, at det var nødvendigt at reagere. Han var uenig i kommunens vurdering. Han fik ikke mulighed for at udtale sig, inden forholdet blev politianmeldt.

Det er muligt, at påbuddet kom til hans e-boks, men han fik ikke lukket den op. Interessentskabet reagerede på påbuddet. Han talte ikke med kommunen.

Han var bekendt med, at der var truffet afgørelse om mosen.

Han og interessentskabet blev gjort bekendt med Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse. Interessentskabet tilsåede igen arealet i foråret 2016, og han var involveret i beslutningen herom. Det er interessentskabet, der står for driften.

Mosearealet har fået lov at ligge, siden der blev truffet afgørelse herom. Dengang han blev afhørt af politiet, var det uklart for ham, hvad han blev afhørt om.

Søren Christensen har supplerende forklaret, at det fremgik af kortmaterialet, at nogle af arealerne på ejendommen var § 3-arealer, men de i sagen omhandlede arealer var ikke registreret. De arealer, der var tinglyst § 3-arealer i 1995, blev frasolgt omkring 2009. Han

vurderede især forholdene efter, hvordan arealer så ud, og der var ikke over 2.500 kvadratmeter hede.

De omhandlede arealer blev først opdyrket i 2015, da han og Peter afventede en afklaring af deres økonomiske situation. Jorden er dårlig, og der var mange træer på arealet. De spurgte ikke kommunen eller landboforeningen i forbindelse med opdyrkningen, da han selv vurderede, at der ikke var tale om § 3-arealer.

Han har altid boet i nærheden af heden, og han er derfor velbekendt med hedens kendetegn. Hvis der alene er tale om langt vissent græs og træer, som var tilfældet på arealerne, så er der ikke tale om hede. Der var ingen tyttebær og tranebær på arealerne. Han er således ikke enig i kommunens vurdering.

Han tog initiativ til at omlægge arealerne, og det gjorde han i god tro. De var ikke bekendt med, at der i 2012-2014 foregik en nærmere kortlægning af naturområder.

Da Holmgaard I/S fik et påbud, protesterede de. I foråret 2016 dyrkede de igen arealerne.

Rune Elnegaard Sørensen har supplerende forklaret, at han siden 2011 har arbejdet med at vurdere naturarealer. I vurderingerne indgår anvendelse af luftfotos, som er et godt hjælpværktøj.

På et luftfoto fra 1945 kan man se, at der er tale om et uopdyrket areal. På luftfotoet fra 1954 kan man se en jordbehandling på den sydlige del af arealet, og den nordlige del er uopdyrket. På luftfotoene fra 1965 og 1968 er den sydlige del tilplantet.

Det topografiske kort fra 1982-87 angiver, at den nordlige del er hede med en bevoksning. På luftfotoet fra 1987 er der en naturlig vækst på den nordlige del og en anlagt plantage på den sydlige del. Den sydlige del er ifølge luftfotos under rydning i 1991 og 1992.

I 1995 og 1999 kan man på luftfoto se, at der ikke er tegn på genplantning eller dyrkning af begge dele af arealerne. Hedevegetation vil relativt hurtigt spire frem, når man lader arealet henligge.

På luftfotos fra 2002, 2004, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2012, 2013 og 2014 kan man se, at der ikke er tilplantede arealer. Der har heller ikke været drift eller omlægning. Den rødbrune farve viser, at der er tale om hedelyng eller revling, hvilket også svarer til det, der ses på billeder taget på selve arealet. Det nordlige og det sydlige areal adskiller sig fra hinanden på grund af arealernes historik.

Af luftfotos fra 2015 og 2016 fremgår tydeligt, at arealerne er blevet pløjet og omfattet af landbrugsdriften.

Det nordlige areal blev registreret som § 3-areal af amtet i perioden 1992-1995. Amterne offentliggjorte i slutningen af 1990'erne kort, så de kunne findes online.

Den sydlige del af arealet blev af Herning Kommune registreret som § 3-areal i 2012 på baggrund af luftfotos og besigtigelse. I forbindelse med besigtigelser noterer man plantelister og arealets struktur mv. Man kan se disse registreringer på en offentlig miljøportal. Af portalen kan man se, at der blev foretaget besigtigelse den 23. oktober 2012, og der er her en nærmere angivelse af vegetationsstrukturen. Det fremgår heraf, at der er spredt dominans af dværgbuske på en del af arealet.

Kommunen var på besigtigelse i 2011. Oplysningerne herfra bliver ikke lagt i miljøportalen.

De orienterede berørte lodsejere ved et standardbrev dateret 30. oktober 2014. Peter Christensen blev orienteret direkte i forbindelse med aktiviteter i mosen.

Det er usandsynligt, at arealerne "voksede" ud af § 3 beskyttelsen i perioden 2011/2012-2015.

Breve og afgørelser udsendes med digital post. I foråret 2016 kunne de konstatere, at der igen havde været landbrugsaktiviteter på arealerne.

Jette Kith Skovgaard har supplerende forklaret, at billederne af det sydlige areal fra 2011 viser, at der er en del revling og noget hedelyng på arealet. Der var spredt trædække svare-

de til omkring 5-10%. På grund af vegetationen var hun ikke i tvivl om, at der var tale om et hedeareal.

Landsrettens begrundelse og resultat

Efter bevisførelsen for landsretten, herunder forklaringerne fra Rune Elnegaard Sørensen og Jette Kith Skovgaard sammenholdt med de fremlagte fotos og Naturstyrelsens registreringer, tiltræder landsretten, at både den nordlige og sydlige del af det omhandlede areal i 2015 var hede omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Der er således ikke grundlag for at antage, at arealerne inden 2015 groede til på en sådan måde, at de ikke længere var omfattet af bestemmelsen.

Efter bevisførelsen lægges det til grund, at det nordlige areal var registreret som beskyttet natur, da Peter Christensen og Søren Christensen i 2008 købte arealet. Det fremgår af det betingede skøde, at en del af ejendommens jorder var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og at køberne var bekendt med beliggenheden af arealerne. Registreringen af den sydlige del af arealet blev foretaget i 2012, og Peter Christensen blev orienteret herom ved standard brev af 30. oktober 2014 fra Herning Kommune.

Det er ubestridt, at Holmgaard I/S både i foråret 2015 og 2016 opdyrkede arealet. Den seneste opdyrkning skete efter, at Herning Kommune den 28. august og 30. november 2015 havde meddelt påbud. Af påbuddet af 28. august 2015 fremgår blandt andet, at Peter Christensen skal retablere hede-arealerne ved at fjerne afgrøden, og af påbuddet af 30. november 2015 til Holmgaard I/S fremgår blandt andet, at arealerne skal holdes fri for afgrøder. Ingen af påbuddene pålægger de tiltalte en uhjemlet handlepligt.

Peter Christensen og Holmgaard I/S er som henholdsvis ejer og bruger af arealet herefter ansvarlige for ændring af det beskyttede hedeområde, idet arealet i strid med beskyttelsen i naturbeskyttelseslovens § 3 blev opdyrket i foråret 2015. De tiltalte er endvidere ansvarlige for at have undladt at efterkomme Herning Kommunes påbud om reablering ved at dyrke arealet igen i foråret 2016. Det bemærkes, at Peter Christensen og Holmgaard I/S var bekendte med påbuddet, da arealet igen blev tilsæt i foråret 2016.

Det forhold, at der i tiltalen ikke er henvist til naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 4, som hjemmel for, at Holmgaard I/S kan pålægges strafansvar, kan ikke føre til, at interessentskabet ikke findes ansvarlig. Det bemærkes, at Holmgaard I/S har haft fyldestgørende adgang til at føre sit forsvar.

Endvidere bemærkes, at kommunens beslutning om at indgive politianmeldelse ikke i sig selv er en afgørelsessag i forvaltningslovens forstand, og en partshøring forud for anmeldelsen er således ikke en gyldighedsbetingelse for anklagemyndighedens pligt til overveje tiltalespørgsmålet og rejse tiltale.

Efter det ovenfor anførte er de tiltaltes overtrædelser af naturbeskyttelsesloven i foråret 2015 begået i hvert fald ved grov uagtsomhed, og overtrædelserne i foråret 2016 er begået forsætligt. Efter karakteren af overtrædelserne lægges det til grund, at der ved overtrædelserne er tilsigtet en økonomisk fordel for de tiltalte som henholdsvis ejer og bruger af arealet.

Under hensyn hertil og til, at der for hver af de tiltalte er tale om to overtrædelser af naturbeskyttelsesloven, fastsættes straffen for Peter Christensen til en bøde på 15.000 kr., og straffen for Holmgaard I/S fastsættes til en bøde på 25.000 kr. Ved fastsættelsen af bøden for Holmgaard I/S er det tillige tillagt betydning, at interessentskabet i 2015 vedtog et bødeforelæg for overtrædelse af naturbeskyttelsesloven.

Den omstændighed, at Peter Christensen også er medejer af Holmgaard I/S, kan ikke føre til nedsættelse af bøderne.

Med de anførte ændringer stadfæster landsretten dommen.

Th i k e n d e s f o r r e t:

Byrettens dom stadfæstes med de ændringer, at straffen for Peter Christensen forhøjes til en bøde på 15.000 kr. med en forvandlingsstraf på fængsel i 10 dage, og straffen for Holmgaard I/S forhøjes til en bøde på 25.000 kr. Bestemmelsen om tvangs bøder udgår.

De tiltalte skal solidarisk betale sagens omkostninger for landsretten, dog således at de hver især skal den del af salæret til forsvareren, som vedrører dem.

Annette Dellgren

Stig Glent-Madsen

Tine Fomsgaard
(kst.)

Udskriften udstedes uden betaling.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Vestre Landsret,

Viborg den 19. februar 2018

Heidi Holm

Retssekretær